

FINLANDS KRIG

OCH SVERIGE

ETT FINLÄNSKT UTTALANDE

ETT anspråkslöst försök att ifråga om Finlands aktuella politiska läge skilja väsentligt från oväsentligt och de riktiga omdömena från de falska måste föregås av två reservationer. Varje slutsats blir trots den bästa vilja till objektivitet genom faktorernas mångfald och mångtydighet subjektiv. Vad som är sanning just nu behöver icke mera vara det i morgon.

Orsaken till att Finlands regering med öppna ögon gick ut i kriget mot Sovjetunionen är helt att söka i den sovjetryska politiken efter Moskva-freden. President Rytis tal vid krigsutbrottet och den blå-vita boken innehålla inga överdrifter, ingen ensidig skildring av denna politik. Under ett år, från mars 1940 till mars 1941, låg Finland under en rysk press, vars verkliga innebörd endast få personer voro informerade om, men hela folket kände. När Finlands regering i varje fråga, i varje detalj av en detalj mötte icke blott oförståelse och ovilja, men ett direkt ryskt anfallshot och ett hot som förverkligat skulle betytt Finlands undergång, så kunde av denna ryska politik dragas blott en enda slutsats: vad som helst hellre än detta. När tillfället kom att göra sig kvitt hotet kunde ej Finland handla mera än på ett sätt.

Så tung förlusten av större delen av Karelen och av Hangö varit, så befriande utsikten att vinna igen det förlorade än kändes, så har Moskva-fredens gränsdragning dock utgjort endast en sekundär krigsfaktor. De »tekniska» förutsättningarna för krigsutbrottet, tyska trupperns basering i Finland och ryska bombardemang hava icke spelat någon väsentlig roll i händelseförloppet.

Detsamma kan sägas om Öst-Karelen. För dess erövring har Finlands folk icke gripit till vapen. I stundens entusiasm gjorda uttalanden av annan innebörd äro missvisande eller representativa för endast begränsade folkgrupper. Men de militära operationerna

hava redan fört finska trupper in på öst-karelskt territorium, och när Sovjetunionen faller samman uppstår här ett vacuum. Automatiskt blir det Finland som skall militärt besätta och civilt administrera dessa områden, åtminstone tillsvidare.

Vad man vet om Öst-Karelen är än så länge ganska litet. I jordbruks- och skogsdistrikten torde trots tvångsförflyttningarna befolkningen fortfarande vara övervägande, i vissa kommuner helt, finsk. I städer och på industriorter är sammansättningen blandad. Då huvuddelen utgöres av till dessa orter mer eller mindre tvångsvis förda familjer eller t. o. m. fångar, är det möjligt att en repatriering av ukrainare och andra medför vissa orters delvisa evakuerande. Murmansk och Kolahalvön ha icke finsk befolkning, men även dessa områden kunna under en ny regim lätt bli avfolkade. Något samhällsskikt, som kunde taga ledningen bland innebyggarna i dessa trakter, finnes det ej. De ekonomiska resurserna, som f. ö. icke böra överdrivas, fordra främmande insats för sitt utnyttjande.

Inställningen i Finland till de avlägsnare framtidsperspektiven på problemet Öst-Karelen är än så länge oenhetlig. På bestämmande håll är man uppenbarligen inställd på att åtminstone vissa rent finska kommuner komma att inkorporeras med Finland, och säkerligen är man beredd att gå ganska långt, men innan något definitivt steg tages, avvaktar man nog den allmänna utvecklingen i världen. Att man är fullt medveten om de med en utvidgning av Finlands territorium i öster följande riskerna och svårigheterna, därom råder intet tvivel.

De förhållanden under vilka Finland blev i tillfälle att frigöra sig från Moskva-politikens struptag hade medfört konsekvenser såväl inåt som utåt. En viss »anpassning» märkes på en del håll, vissa opinioner göra sig breda, tidningarna och radion röna inflytande av situationen o. s. v. En yttre konsekvens är avbrytandet av de diplomatiska förbindelserna med England. Men detta utgör följdföreteelser och är därför icke av väsentlig art. Finland är i dag i krig för att rädda sin existens, dess folk är berett på nya blodiga offer och har tagit på sig tunga ekonomiska bördor. Jämfört med denna insats äro ensidiga tidningsuttalanden eller radio-nyheter, en kanske stigande chauvinism, t. o. m. London-ministerns hemkomst på lång sikt av ringa betydelse, endast företeelser på ytan.

Utgår man ifrån denna uppfattning av situationen, och varje väsentligen annan är oriktig åtminstone i detta ögonblick, så kom-

mer man till att Finland fortfarande och trots alla speciella omständigheter, som äro förknippade med detta krig, kämpar för Norden på just samma sätt i precis samma bemärkelse som under vinterkriget 1939—1940. Härav följer, att situationen bör prövas och bedömas ur allmänt nordisk eller svensk-finsk synpunkt utan hänsynstagande till de ovan som oväsentliga betecknade företeelserna. Statsminister Hansson i sitt tal i Taberg och huvuddelen av den svenska tidningspressen hava därför, när de icke velat fränkänna Finlands nuvarande politik en nordisk karaktär, träffat det rätta. De hava dessutom genom den återverkan deras ord haft på opinionen i Finland gjort Sverige-Finlands gemenskap en tjänst.

Den tid som Finland nu genomlever ställer dock ännu större krav på den svenska solidariteten än blott förståelse. Som så många gånger förut behöver Finland hjälp, det kan ej ensamt bära bördan av sitt utsatta läge i öster. Fråga är emellertid ej denna gång om militärt bistånd. 1939—1940 betydde de svenska sändningarna av manskap och krigsförnödenheter liv eller död för Finland. Nu föres kriget under förändrade förhållanden, och utgången är ej beroende av Sveriges hållning. Men denna gång hoppa sig nya svårigheter i Finlands väg, svårigheter, vilka synas nästan lika övermäktiga som de militära senaste gång.

Karelens återuppbyggande blir den nya stora uppgiften för Finland. Den retirerande ryssen kommer synbarligen att spränga och bränna allt, som ej senaste krig eller rysk förvaltning hunnit förstöra. Viborg, Kexholm, Sordavala, Trångsund, Björkö, Övre-Vuoksens industriområden, stora kyrkobyar och samhällen, järnvägar, landsvägar, broar, kanaler, hamnar, allt detta och mycket mera till måste och måste snabbt byggas upp. Finland saknar emellertid material, pengar och delvis även folk. Hjälp måste sökas utifrån. Här förefaller att öppna sig möjligheter till en betydande svensk insats i återvunnen nordisk bygd. Varje positiv svensk handling stärker hos det finska folket känslan av nordisk samhörighet och, vad som är ännu viktigare, tron på att Norden, resp. Sverige kan göra något och betyda något för Finland. Utebliven hjälp, speciellt om den ersättes med sådan från annat håll, leder utvecklingen i motsatt riktning.

Många uppgifter finnas för svensk hjälpverksamhet i Finland, det veta vi alla. Civilbefolkningens försörjning har nyss varit föremål för underhandlingar mellan de båda regeringarna, med delvis tillfredsställande resultat. På detta område kommer Finlands behov av bistånd säkerligen blott att med tiden växa. Social

Finlands krig och Sverige

och humanitär hjälpverksamhet bedrives på många olika sätt och områden. Det ovan sagda avser icke att förringa deras eller den militära frivillighjälpens varken materiella eller politiska vikt, endast att fästa uppmärksamheten vid en ny uppgift, kanske större och mera betydelsefull än någon annan, som nu just kan ifrågakomma. Konkret insats på den rätta punkten i det rätta ögonblicket ger dubbel utdelning, dess uteblivande blir en dubbel besvikelse för dem, som trots allt vad som skett och sker, trots alla tidigare motgångar och nuvarande svårigheter icke kunna frångå uppfattningen att Sverige och Finland i framtiden böra följa samma väg, i fred likaväl som i krig.

Helsingfors 4/s 1941.

J. O. S.